

ACCOUNTICA Miesięcznik

Nr 15/Maj 2010/www.gierusz.com.pl

Spis treści:

1. **Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości finansowej dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw** – lic. Karolina Zarzecka

Artykuł nawiązuje do opracowanego przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości standardu dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSSF dla MŚP). Pokrótce omówiono regulacje dotyczące środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, zapasów, oraz inwestycji we wspólnych przedsięwzięciach i nieruchomości oraz porównano je z zapisami w polskiej ustawie o rachunkowości.

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw

Wstęp

Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią bardzo liczną grupę podmiotów gospodarujących na całym świecie. Obecnie w Polsce 99% jednostek gospodarczych to przedsiębiorstwa małe lub średnie które zatrudniają około 70% ogółu pracujących¹. Dlatego też w ostatnich latach zostały podjęte próby stworzenia norm prawnych w zakresie rachunkowości właśnie dla tego typu podmiotów. W 2009 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opracowała Standard dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, którego zadaniem ma być ujednoczenie wszystkich norm prawnych dla MŚP na świecie. Obowiązujące do tej pory standardy w pełnej wersji MSR/MSSF dotyczyły działalności dużych spółek kapitałowych, które potrzebowały bardzo szczegółowych norm i regulacji

sprawozdawczych. Ta właśnie szczegółowość i związana z nią trudność wdrożenia tych przepisów przez mniejsze podmioty spowodowała konieczność stworzenia odrębnych regulacji dla MŚP.

1. Ogólna charakterystyka MSSF dla MŚP

Pierwszy projekt MSSF dla MŚP został opublikowany w połowie 2006 roku. Od tego czasu w ponad 40 krajach przeprowadzono konsultacje oraz testy praktyczne. Dnia 9 lipca 2009 r. Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości ogłosiła i opublikowała MSSF dla MŚP w wersji ostatecznej.

MSSF dla MŚP jest samodzielnym dokumentem obejmującym zasady rachunkowości analogiczne do pełnego zestawu MSR/MSSF w wersji uproszczonej, dopasowanej do potrzeb mniejszych jednostek.

¹ *Problemy współczesnej rachunkowości*, Praca zbiorowa pod redakcją naukową pracowników Katedry Rachunkowości SGH, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2009, str. 206

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej MŚP składa się z 34 rozdziałów które obejmują łącznie około 230 stron. Standard ma strukturę tematyczną nadającą mu formę instrukcji. Dodatkowo Rada dołączyła do MSSF dla MŚP dwie broszury uzupełniające².

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości nie definiuje jednoznacznie małych i średnich przedsiębiorstw. RMSR określiła jedynie, że standard ten został stworzony dla podmiotów nie mających statusu zainteresowania publicznego, a publikujących sprawozdania finansowe ogólnego przeznaczenia dla użytkowników zewnętrznych, którymi mogą być m.in.: agencje ratingowe, kredytodawcy.

Zakres stosowania Standardu rozciąga się również na jednostki sektora prywatnego nastawione na zysk, do których należą organizacje charytatywne, fundacje

nieprowadzące działalności zarobkowej, organizacje kościelne i inne³.

W Międzynarodowym Standardzie Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Jednostek Rada nie podała żadnych danych liczbowych określających te podmioty. Nie ma też wymogów dotyczących przychodów czy też średniorocznego zatrudnienia. Te szczegółowe informacje pozostały do ewentualnego ustalenia innym właściwym władzom poszczególnych państw. Istotną cechą MSSF dla MŚP jest to, że każda jednostka, która zdecyduje się na wdrożenie tego Standardu, będzie zobowiązana do jego stosowania we wszystkich aspektach, nie ma możliwości odejścia od pewnych regulacji.

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości nie określiła daty wejścia w życie Standardu decyzja ta również należy do władz poszczególnych państw.⁴

² *Uproszczona sprawozdawczość finansowa – ulga dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Biuletyn MSSF, 6/2010 z 15/07/2010

³ W. A. Nowak, *Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i średnich Jednostek – uchwalony*, Rachunkowość nr 9/2009

⁴ *MSSF i polskie zasady rachunkowości dla praktyków*, Biuletyn MSSF, Nr 1 z dnia 01/01/2010

2. Rzeczowe aktywa trwałe

Zgodnie z definicją zawartą w rozdziale 16 Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej dla MŚP rzeczowe aktywa trwałe są to aktywa materialne, które są utrzymywane w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach dóbr i świadczeniu usług, w celu oddania do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub innych celach administracyjnych oraz którym towarzyszy oczekiwanie, iż będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden okres⁵. Standard zaznacza również, że istotne części zamienne lub awaryjne wyposażenie mogą być również włączone do tej pozycji aktywów.

Cechą odróżniającą opisywany Standard od UoR jest to, że w prawie polskim dzielimy rzeczowe aktywa trwałe na środki trwałe, środki trwałe w budowie oraz zaliczki na środki trwałe w budowie. W MSSF dla MŚP takiego podziału nie ma.

Przy początkowym ujęciu jednostka wycenia rzeczowe aktywa trwałe w obu

aktach prawnych według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Definicja ceny nabycia w UoR jest identyczna jak w przypadku zapasów i zostanie bliżej przedstawiona w dalszej części artykułu.

Definicja ceny nabycia środków trwałych wg MSSF dla MŚP wskazuje cztery grupy kosztów, które nie podwyższają tej kategorii, a są ujmowane jako koszty okresu w momencie ich poniesienia. Są to koszty:

- otwarcia nowego zakładu,
- związane rozpoczęciem wytwarzania nowego produktu lub świadczenia nowej usługi (łącznie z kosztami promocji i reklamy),
- rozpoczęcia działalności w nowej lokalizacji lub wśród nowego segmentu klientów (łącznie z kosztami szkoleń pracowników),
- administracyjne oraz ogólne koszty pośrednie.

Istotną różnicą pomiędzy standardem a UoR jest kwestia kosztów finansowania zewnętrznego. Według Ustawy o rachunkowości koszty te zwiększają wartość początkową środka trwałego. Standard o takim rozwiązaniu nie

⁵ Rzeczowe aktywa trwałe, MSSF dla MŚP, Rozdział 16

wspomina. Koszty finansowania zewnętrznego stają się kosztami okresu w momencie ich poniesienia.

Istnieją dwa modele wyceny bilansowej środków trwałych z których jednostka wybiera jeden i według Standardu stosuje go do wyceny wszystkich rzeczowych aktywów trwałych. Pierwszym, jest model oparty na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o skumulowaną amortyzację oraz odpisy aktualizujące z tytułu trwałej utraty wartości.

Drugi model bazuje na wartości przeszacowanej. Na moment bilansowy środki trwałe wg UoR wycenia się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, lub w wartości przeszacowanej (po aktualizacji wyceny środków trwałych), dokonywanych wg odrębnych przepisów pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości⁶.

Na koniec każdego roku sprawozdawczego, przy wycenie bilansowej zarówno wg UoR jak i MSSF dla MŚP jednostka musi

stwierdzić, czy nie nastąpiła trwała utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, która mogła powstać wskutek ich nadmiernego zużycia, uszkodzenia itp. Jeżeli tak było jednostka jest zobowiązana wycenić aktywa ustalając ich cenę sprzedaży netto, a różnicę między wyceną początkową a bilansową spisać w ciężar kosztów tworząc odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. W MSSF dla MŚP istnieje odrębny rozdział poświęcony utracie wartości. Jest to rozdział 26 – *Utrata wartości aktywów niefinansowych*.

Innym ważnym zagadnieniem poza wyceną oraz utratą wartości pojawiającą się m.in. przy okazji rzeczowych aktywów trwałych jest amortyzacja. Międzynarodowy Standard dla małych i średnich przedsiębiorstw mówi o tym, że każdą istotną składową część rzeczowych aktywów trwałych, która ma okres użyteczności inny niż całość, amortyzujemy osobno. Według MSSF tylko rzeczowe aktywa trwałe, dla których można ustalić okres użytkowania, są amortyzowane, inne np. grunty nie.

⁶ Art. 28 ust. 1 pkt. 1 UoR

Jednostka rozpoczyna amortyzację składnika rzeczowych aktywów trwałych wówczas, gdy jest on dostępny do użytkowania. Odpisy amortyzacyjne są ujmowane jako koszty okresu. Każda jednostka wskazuje okres, stawkę i metodę amortyzacji - liniową, degresywną lub opartą na liczbie wytworzonych produktów. Każda z tych trzech procedur powinna być sprawdzona i w razie potrzeby modyfikowana na koniec okresu sprawozdawczego.

Należy odnotować duże zasadnicze różnice pomiędzy UoR a Standardem w opisywanym obszarze. Według Ustawy jednostka rozpoczyna amortyzację nie wcześniej niż po przyjęciu obiektu do używania, nie można też zmieniać metody amortyzacji lecz tylko czas lub stawkę⁷. Ponadto amortyzuje się cały środek trwały, nie wydzielając w nim żadnych istotnych części składowych. Warto również wspomnieć o tym, że w obu aktach prawnych koniec amortyzacji następuje albo przy sprzedaży aktywów albo przy zrównaniu się wartości odpisów amortyzacyjnych z wartością początkową.

⁷ Art. 32 ust. 1 i 3 UoR

3. Wartości niematerialne i prawne oraz wartość firmy

Rozdział 17 MSSF dla MŚP definiuje składnik wartości niematerialnych i prawnych jako możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nie posiadający postaci fizycznej⁸. Aby spełnić kryterium identyfikowalności składnik aktywów powinien być możliwy do wyodrębnienia, oddzielenia od jednostki tak że można go np. sprzedać, przenieść lub wynająć. Może to wynikać z umowy lub regulacji prawnych.

Początkowo wartości niematerialne i prawne wycenia się w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia, analogiczna sytuacja ma miejsce w Ustawie o rachunkowości.

Rozdział 17 Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej dla MŚP mówi o czterech sposobach nabycia wartości niematerialnych i prawnych oraz o tym w jaki sposób tytuły te są wyceniane:

- odrębne nabycie – czyli nabycie poprzez odrębną transakcję, wówczas cenę nabycia

⁸ *Wartości niematerialne inne niż wartość firmy*, MSSF dla MŚP, Rozdział 17

stanowi cena zakupu powiększona o cła importowe oraz podatki bezzwrotne, pomniejszona o upusty i rabaty handlowe. Cenę nabycia dodatkowo zwiększają koszty, które można bezpośrednio przypisać do przygotowania wartości niematerialnej i prawnej do jej zamierzonego wykorzystania;

- przejęcie w ramach połączenia jednostek gospodarczych – początkowa wycena następuje na poziomie wartości godziwej ustalonej na dzień przyjęcia składnika;
- nabycie w drodze dotacji rządowej;
- wymiana aktywów – wówczas cena nabycia odpowiada wartości godziwej, chyba że owa transakcja pozbawiona jest treści ekonomicznej lub nie da się w sposób wiarygodny określić wartości godziwej składnika aktywów.

Wyżej wymienione sposoby mówią o nabytych wartościach niematerialnych i prawnych. Istnieje jednak możliwość wytworzenia tego typu aktywów. Są to prace badawcze i rozwojowe.

Wszelkie koszty poniesione na prace badawcze ujmują się zawsze w kosztach okresu, W przypadku prac rozwojowych koszty z nimi związane traktowane są jako

koszty okresu lub podlegają aktywowaniu, stanowiąc koszt wytworzenia lub cenę nabycia po spełnieniu określonych warunków.

Wycena bilansowa według MSSF dla MŚP bazuje na dwóch modelach wyceny opartych na:

- cenie nabycia lub koszcie wytworzenia – wartość początkowa wartości niematerialnych i prawnych pomniejszana jest o amortyzację i odpisy z tytułu utraty wartości;
- wartości przeszacowanej.

W obszarze wyceny bilansowej zachodzi istotna różnica pomiędzy MSSF dla MŚP a Ustawą o rachunkowości, gdyż wg Ustawy dopuszczalna jest jedynie ostrożna wycena, która odpowiada modelowi opartemu na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Nie można wartości niematerialnych i prawnych przeszacowywać do wyższych cen rynkowych.

Wartości niematerialne i prawne według Standardu, tak jak rzeczowe aktywa trwale podlegają amortyzacji, jednak tylko te, dla których można wyznaczyć okres

użytkowania. Tytuły których okres użytkowania jest nieokreślony nie są amortyzowane.

Jednostka wybiera metodę i okres amortyzacji. Jest zobowiązana na koniec każdego roku bilansowego weryfikować te kategorie. Amortyzację rozpoczyna się w momencie gdy dany składnik aktywów jest gotowy do użycia. W przypadku UoR wartości niematerialne amortyzuje się tak jak rzeczowe aktywa trwałe różnice w tym obszarze zostały już opisane we wcześniejszym podrozdziale.

Nabyta wartość firmy, czyli jeden ze składników wartości niematerialnych i prawnych jest ujmowany wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości na dzień przyjęcia w cenie nabycia, którą stanowi nadwyżka kosztu połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych⁹.

Na dzień bilansowy jednostka wycenia wartość firmy według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Istotną różnicą pomiędzy Standardem a Ustawą o rachunkowości jeżeli chodzi o wartość firmy jest fakt, że w przypadku stosowania Standardu nie amortyzujemy wartości firmy, natomiast w przypadku UoR amortyzujemy ją metodą liniową przez okres 5 lat, który można wydłużyć do lat 20.

4. Zapasy

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w rozdziale 12 MSSF dla MŚP definiuje zapasy jako aktywa przeznaczone do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczonej na taką sprzedaż lub mające postać materiałów lub dostaw surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług¹⁰.

Według rozdziału 12 MSSF zapasy wprowadza się do ksiąg w cenie nabycia

⁹ Połączenia jednostek gospodarczych i wartość firmy, MSSF dla MŚP, Rozdział 18

¹⁰ Zapasy, MSSF dla MŚP, Rozdział 12

lub w koszcie wytworzenia na które składają się wszystkie koszty zakupu, przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu. W skład kosztów zakupu wchodzi m.in.: cena zakupu, cła importowe, podatki niepodlegające odliczeniu, koszty transportu, załadunku, wyładunku, od tych kosztów odejmuje się rabaty handlowe oraz podobne pozycje.

Koszty przetworzenia to przede wszystkim koszty bezpośrednie czyli materiały bezpośrednie, robocizna bezpośrednia oraz uzasadniona część pośrednich kosztów produkcyjnych, które mogą być stałe lub zmienne. Do stałych pośrednich kosztów produkcji należą między innymi amortyzacja oraz koszt utrzymania budynków produkcyjnych. Tego typu koszty wg MSSF są przyporządkowywane do konkretnego produktu w oparciu o normalną zdolność produkcyjną.

Te same rozwiązania przyjęto w UoR, jedyną różnicą jest to, że w przypadku stosowania Ustawy można wyceniać zapasy w cenie zakupu, jeżeli koszty

transakcji nie są istotne¹¹. Standard o takim rozwiązaniu nie wspomina.

Rozdział 12 MSSF dopuszcza również uproszczone techniki ustalenia ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Są to metody:

- kosztu standardowego,
- ceny detalicznej,

Pierwsza procedura opiera się na normalnym poziomie zużycia materiałów i surowców, robocizny oraz wydajności i wykorzystania zdolności produkcyjnej. Koszty standardowe są systematycznie analizowane i jeśli zachodzi taka potrzeba uaktualniane.

Metoda oparta na cenach detalicznych polega na tym, że cenę nabycia lub koszt wytworzenia zapasów określa się redukując wartość zapasów w cenach sprzedaży o odpowiedni procent marży.

Warto również zaznaczyć, że zarówno UoR jak i MSSF dla MŚP wykluczają pewne koszty z zapasów. Są to: koszty ogólnego zarządu, sprzedaży i magazynowania,

¹¹ Art. 28 ust. 2 UoR

chyba że były one niezbędne w trakcie procesu produkcyjnego.

Różnica pomiędzy analizowanymi aktami prawnymi występuje w przypadku czwartej grupy kosztów wyłączonych z zapasów. Wg UoR do kosztów wytworzenia nie wlicza się strat produkcyjnych oraz kosztów będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych¹². Odmienne jest w Międzynarodowym Standardzie Sprawozdawczości Finansowej dla MŚP, tam wyłączeniu podlega ponadnormatywne, nietypowe zużycie np. w skutek zmarnowanych materiałów.

MSSF dla MŚP, wskazuje, iż do wyceny rozchodu aktywów oraz stanu końcowego zapasów, które nie są wzajemnie wymienne Standard zaleca jedną z trzech metod:

- szczegółowej identyfikacji,
- FIFO,
- średniej ważonej,

Różnicą w odniesieniu do UoR jest fakt, iż wg Standardu nie można zastosować do

wyceny metody LIFO, co w polskim prawie jest dopuszczalne¹³.

Na koniec każdego roku sprawozdawczego podobnie jak w przypadku rzeczowych aktywów trwałych jednostka stosuje Rozdział 26 MSFF poświęcony utracie wartości oraz robi odpowiedni odpis aktualizujący wartość jeżeli zachodzi taka potrzeba.

5. Inwestycje we wspólnych przedsiębiorstwach oraz w nieruchomości

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości definiuje nieruchomość inwestycyjna jako nieruchomość (grunt, budynek, lub jego część), której właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost ich wartości¹⁴.

Początkowe ujęcie w księgach zarówno w przypadku MSSF dla MŚP jak również w UoR następuje w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia, na co składa się cena zakupu powiększona o wszelkie koszty

¹² Art. 28 ust. 3 UoR

¹³ Art. 34 ust.4 UoR

¹⁴ *Nieruchomości inwestycyjne*, MSSF dla MŚP, Rozdział 15

związane z transakcją (wg UoR jeżeli koszty są nieistotne to nie muszą być ujęte w cenie nabycia).

Wycena na dzień bilansowy również w obu aktach prawnych jest podobna tzn. inwestycje w nieruchomości można wycenić stosując jedną z dwóch metod, w :

- wartości godziwej,
- cenie nabycia lub koszcie wytworzenia,

wówczas jednostka wycenia swoje inwestycje jako rzeczowe aktywa trwałe,

Rozdział 14 definiuje współkontrolę. Jest to przyjęty w umowie, ustalony podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące tej działalności wymagają jednomyślnej zgody stron współkontrolujących. W momencie, gdy dwie lub więcej stron podejmują działalność gospodarczą podlegającą współkontrolacji powstaje wspólne przedsięwzięcie. Może ono przybierać jedną z trzech form, wspólnie kontrolowanej:

- działalności,
- aktywów,

- podmiotów¹⁵,

Jednostka, w zależności od tego w jakiej formie występuje wspólne przedsięwzięcie, ma wskazane w jaki sposób i co powinna prezentować w sprawozdaniu finansowym.

W odniesieniu do swych udziałów we wspólnie kontrolowanej działalności wspólnik przedsięwzięcia ujmuje w rocznym sprawozdaniu finansowym aktywa które kontroluje, zobowiązania które zaciągnął, ponoszone koszty i swój udział w przychodach z tytułu sprzedaży dóbr i usług generowanych przez wspólne przedsięwzięcie.

W przypadku udziałów we wspólnie kontrolowanych aktywach wspólnik przedsięwzięcia ujmuje w swoim sprawozdaniu finansowym swój udział we wspólnie kontrolowanych aktywach, klasyfikowanych według odpowiednich rodzajów jak również zaciągnięte przez niego zobowiązania oraz udział w zobowiązaniach wspólnie zaciągniętych. Swoje odzwierciedlenie w sprawozdaniu mają także przychody uzyskane za sprzedaży lub wykorzystania części

¹⁵ Udziały we wspólnych przedsięwzięciach, MSSF dla MŚP, Rozdział 14

produkcji, która przypada na danego wspólnika i koszty poniesione ze swym udziałem we wspólnym przedsięwzięciu.

Natomiast wspólnik posiadający udziały we współkontrolowanych podmiotach ujmuje te udziały na koniec okresu sprawozdawczego za pomocą jednej z czterech metod:

- ceny nabycia pomniejszonej o łączne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.
- praw własności.
- wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.
- konsolidacji proporcjonalnej.

Inwestor posiadający udziały we wspólnie kontrolowanych podmiotach powinien w sprawozdaniu finansowym opisać metodę, którą wybrał do wyceny udziałów, wykaz udziałów oraz wszelkie zobowiązania wynikające z jego udziałów we wspólnym przedsięwzięciu.

Zakończenie

Podmioty gospodarcze zainteresowania publicznego, notowane na giełdzie, banki,

zakłady ubezpieczeń i inne tego typu jednostki stanowią nieliczną grupę spółek funkcjonujących w gospodarce. Do tej pory sprawozdawczość finansowa na całym świecie była głównie kierowana właśnie to tych dużych jednostek, pomijając małe i średnie przedsiębiorstwa.

Przez ostatnie lata zastanawiano się czy międzynarodowe regulacje dla małych i średnich podmiotów są potrzebne, czy nie wystarczą przepisy krajowe. Jednak globalizacja i dostępność kanałów komunikacyjnych sprawiły, że małe i średnie przedsiębiorstwa coraz częściej uczestniczą w transakcjach międzynarodowych, a także coraz częściej są podmiotem zainteresowania światowych instytucji finansowych.

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej dla małych i średnich przedsiębiorstw jest dużym krokiem w harmonizacji i standaryzacji przepisów dla tego typu jednostek na całym świecie.

Literatura;

1. T. Maryniuk, *Czy globalna standaryzacja sprawozdawczości finansowej dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw?*, Zeszyty teoretyczne rachunkowości, tom 44 (100), Warszawa 2008r.
2. *Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw*, Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Rozdziały 12-21
3. *MSSF i polskie zasady rachunkowości dla praktyków*, Biuletyn MSSF, Nr 1 z dnia 01/01/2010
4. W. A. Nowak, *Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i średnich Jednostek – uchwalony*, Rachunkowość nr 9/2009
5. *Problemy współczesnej rachunkowości*, Praca zbiorowa pod redakcją naukową pracowników Katedry Rachunkowości SGH, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2009, str. 206
6. K. Sobański, *Globalna standaryzacja sprawozdawczości finansowej MŚP- Międzynarodowe standardy*, Gazeta Małych i Średnich Przedsiębiorstw
7. *Uproszczona sprawozdawczość finansowa – ulga dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Biuletyn MSSF, 6/2010 z 15/07/2010
8. *Ustawa o Rachunkowości*, Stan prawny na dzień 1 stycznia 2009, PPHU „SIGMA” sp.j., Skierniewice 2009